

האיש שנעשה לו עוול

טלוויזיה

מאת הדה בושט

הנוסטלגיה של לוי אשכול מובנת בימים של שלטון המתקדם כאילו איבד אחיזה במציאות ומחלל במידע ובמקורות את הערכים עליהם חונקנו. מנהיגות זו אינה חוששת ל"חשף את פרוצדורה" שהוא גם פרוצדורה פנימית, וזה באמת אינו פרוצדורה מושג ומלבב.

לנוסטלגיה של לוי אשכול יש אחיזה גם ברגשות האשמה המלווים רבים. נעשה עוול לאשכול, קבעה גולדה מאיר ונימה זאת מלווה את דברי כל אלה שנאספו לומר דברים לזכרו במלאת עשר שנים למותו, במשך שנים אלה — נוצר כעין קונסנזוס לאומי בנושא אשכול וכל אלה שעברו את התקופה הטראומית שית של ערב מלחמת ששת הימים חשים כאילו עשו כמו ירידה עוול לאיש, שהביא במידה רבה את הנזר בחייו הגדול והגורלי. וההכאה על חטא נחשבה לאשמה.



לוי אשכול

בהכנות, לוי אשכול — העריכה מאוחרת (יום ה') בלטה נימה אחרת שית של וידוי ובקשת סליחה ומחילה, ההיסטוריה מתקנת את הנזר עוול, אומר ה"כ אבא אבן בהופעה מבריקה, ניהולה ורצופה הומור ב"דיון על לוי אשכול בהנחייתו של עמוס אילון.

גד יעובד, איש רפ"י לעשבר, מוכיח אומץ לב אישי ויושר ציבורי נזיר במציאות הפוליטית הישראלית, כאשר הוא מודה כיים שבדיעבד ה"דרישה לסילוקו של אשכול ערב מלחמת ששת הימים לא היתה מוצדקת ובפרספקטיבה היסטורית תהיה המלחמה החריפה של אותם ימים קשים נראית כיום בחלק מקוטע מ"תמונה שלמה ורחבה יותר, שאו לא היונו מסתלים לראות אותה בשל"מנותה של התחושה האינטנסיבית של התקופה נוגה וכיום אנו יודים לים לשפוט את האיש וההיסטוריה בצורה שפורה ושקולה.

האני מאשים של גד יעקובי אסין ובה אולי מפני שהוא נאמר בטונים נמוכים דווקא מפני שה"כ יעקובי אינו איש של אמציות קרי צניעות וידוים אישיים, גם אם הוא טייל את החרטה והתאשמות ה"אישיות הקשות על דוד בן גוריון ולא על אנשי רפ"י בכללם. (אין הוא משיב לח"כ יוסי טרדי, כאשר הלה מעיר שלא שמע או הסתייגות מתקפות אלה). גם בדבריו של ה"כ טרדי הנימה האישית היא דומיננטית, ח"כ טרדי גם הוא אינו נקי מאשמה והוא מודה שהתפטר אז מתפקידו, מפני שהתנגד למדיניות המהססת לכאורה של אשכול, וכיום כמו כולם גם הוא מכיר בשעונו. בפרספקטיבה מצטייר אשכול כ"אחד מראשי הממשלה הטובים ש"דעה ישראל מעודה. אחד שלא ח"י שש את המלוכה, אבל זו מצאה אותו והיה עליו להתמודד עם תפקיד ראש הממשלה בצילו הכבד והמאיים של בן גוריון, "אחד בדור", ה"ט"ר גדיה של אשכול נעוצה בכך שלא העליף להתגבר על שתי טראומות עולמיות וגורליות: האחת, התחמור

דעות עם בן גוריון המתנגד הפעיל, השניה, תקופת ההמתנה, הגמגום ה"מפורסם והויתור המאלץ והכפוי על משרת שר הביטחון.

עמוס אילון מתוך פרספקטיבות זמן קצרה, אבל אינטנסיביות ומאירת עיניים, ומתוך נטיה לסיכומים ברוב ספרותית ובלשון ציורית, מגדיר את אשכול כ"אחרון הראשונים בשל"טו"י. האיש העביר את המדינה מ"שלטון יחיד סמכותי לשלטון קולקטי" טו"י. הוא היה פוליטיקאי פיקח ו"מנוסה ואיש פשרות מובהק, שראה בניצחון ובשטחים קלפי מיקוח ל"שלום ולא יעדים לסיפוח. אבא אבן מספר גם על תכנית שלום מרחיקת לכת שהוצעה לאמריקאים מיד ל"אחר המלחמה, אבל כמובן שאלה היו

בראיה רטרופקטיביות הטאו של אשכול שלא היה סאדאט של ישראל לאחר מלחמת ששת הימים ולא הר"י כיה דמיון ויחמה, לוכותו יאמר שלא כסאדאט הוא פעל בחברה ד"י מוקראטית ובתוך מגבלות של קר אליציה ממשלתית וראיות רטרוד" פקטיביות — למרות שהן נשמעות משכנעות ומתחכמות ואנו נוטים ל"האחו בהן — אינו תופסות תמיד.

הומור לאחשדרפנים

לראש הממשלה, מנחם בגין, חוש הומור נזור וחוש עיתוי מפתיע ל"עיתים המדובר, כפי שהוא עצמו קובע, כעניינים שהם בנפשנו ובקיר"מנו. אבל למר בגין סדר עדיפויות משלו, שקשה להבין אותו והוא כמו שיכור מצצמו ומחצלותיו, כביכול, כך בשדה התעופה בן גוריון ב"יבית נתונאים לאחר חזרתו מארה"ב וצרב באו של הנשיא קארטר לכאן, מוצא לו מר בגין זמן לדון באריות במיקומו של הר סיני ולהתחנף עם המוסלמים (ההדגשות הן כולן שלי) אם ג'בל-מוסה הינו הר סיני הא"י תנטי או אם לאו — שאלה שהיא לכל הדעות בנפשנו.

אין הוא מנהל אך ורק דיון גואר גרפי-היסטורי, אלא משלב בדבריו נימה הומוריסטית, אם כי לפי מיטב המסורת של חקנים קומיים אין הוא משנה את ארשת פניו והבעתו. ובכן, השולים לא ייחתם במרומי הר סיני או ג'בל-מוסה (אם בכלל יית"ם), והלאו הבגוני הוא מפרש והחלטי, מפני שכדי להגיע לפסגת אותו הר יהיה צורך בגודד פרידות וביציאה לשם עם שחר ועוד טלול"י דרך כנהג וכהנה. אין זו פעם רא"י שונה שטר בגין חוזר על חכמה זו. גירסה ראשונה שלה הגיעה עדינו מארה"ב ואולי שם זכתה להצלחה רבה, אם מר בגין מוצא לנכון לחזור עליה, ועוד במסיבת עיתונאים רא"י שונה עם הגיעו לישראל.

מפני צידיי של מר בגין ישוכים שני האחשדרפנים, מר פתיר ומר נקדיטון, והללו מנענים בראשם לאות הסכמה מלאה עם דברי אונם והיווך רחב זורח על פניהם בכל פעם שטר בגין אומר משהו, שהש"כים מנחמים מראש שהוא אמור להיות ברוח הומוריסטית. עם קהל נלהב ונאמן כזה אין למר בגין צורך לשמוע דעתם של אחרים. איני יודעת מדוע, אבל לאחר הצהרה חשאית וחובית זו, נותר בפי טעם חפל ואני רק שכה ותמכה על חוש-החמור של ראש הממשלה.

לעצמת התכנית הטלוויזיונית, ש"עמדה בסימן אישי ואינפורמטיבי כללה תכנית הראדיו, "סיכום ב"י נים", בה שוחח אמנון אחינעמי עם חבריו שלמה אביגור, שלמה אהרינסון, דן הורוביץ, דני בלוד (שבת), דיון שנשא אופי מופשט וכתוצאה מה מאלף, מסקרן ומעורר

לכפר על חטאים וניסו לנתח ולהבין את אשכול האיש כראש ממשלה ב"תוך סיטואציה היסטורית מוגדרת, גם הם הסגינו אהדה בלתי מסוייגת לאשכול, אבל היו ביקורתיים יותר מן המתדיינים בטלוויזיה, אולי מפני שלא השו רגשות אשמה ולא ראו צורך להצטרף.

אשכול הצטייר מרביתם כאיש של פראודוסים. הוא שיקף באישיו"תו את כל הפראודוסים בפוליטיקה הישראלית ודומה שכל הסתירות ה"פנימיות שבמציאות פוליטית זו ה"ת מצו בגורלו של לוי אשכול. אשכול הוגדר בדיון כפריגמטיסט מובהק, איש-פשרות, ליברל ואהב"אדם (וכאן גם חולשתו כמנהיג), חכם אנטיגוני במידה לא רגילה, בעל